

[גדר 'שעת הכושר' תלוי בדעות האמוראים, האם הכוונה להתר אכילת הבשר לכהנים, או משנראה הדם לזריקה, או מגמר השחיטה (עפ"י רש"י ור"ג מעילה ה)].

א. הלכה כסתם משנה, וכמו שנקט רמי בר חמא בספקו (עפ"י רמב"ם מעה"ק ח, ג).
ב. כאשר נעשה בטומאה, אם הציץ מרצה [כשעודו על מצח הכהן, ולדעה אחת אפילו אינו על מצחו], היות ומדאורייתא הקרבן כשר – טעון כיבוס (תוס').
יש אומרים שדם קדשים אינו מקבל טומאה, ולפי"ז צריך לפרש שנטמא הבשר (ע' במפרשים כאן).

ניתן לאחר נתינת הדם על המזבח – אין הבגד טעון כיבוס.

כיבוס הבגד שהותו עליו מדם החטאת; יש אומרים מצות עשה הוא ונמנה במנין המצוות (רס"ג. ע' בבאור הגר"פ עשה קנב) ויש חולקים וסוברים שדין זה נכלל במצות סדר החטאת (ע' ספר המצוות לרמב"ם שרש יב ועוד).

ב. דם חטאת שנתקבל בכלי ואח"כ נשפך – הואיל ולא נפסל בכך, אם הותו על הבגד – טעון הבגד כיבוס.

הותו מבגד לבגד; ספק אם נפסל בעודו בבגד הראשון מאחר והזקק לכיבוס, ואם כן כשהותו על הבגד השני כבר לא היה ראוי להוות ואין טעון לכבסו, או שמא אם אספו מן הראשון כשר ליתנו על המזבח וממילא הבגד השני טעון כיבוס. ואולם לדברי רבי עקיבא ממה-נפשך טעון כיבוס, שהרי היתה לו שעת הכושר כשנתקבל בכלי תחילה.

א. הרמב"ם פסק שאין טעון כיבוס (מעה"ק ח, ט. וע"ש בכס"מ מרכה"מ ואו"ש; קר"א).
ב. נשפך תחילה על דבר שאינו טעון כיבוס, הואיל ולא נדחה שהרי נתקבל תחילה בכלי, הלכך הבגד השני טעון כיבוס (מנ"ח קלח).

ג. נסתפק רבי אבין על דם העוף שנשפך על הרצפה מהצואר, האם כשר לאספו בכלי, או שמא הקפידה תורה ליתנו מצואר העוף בדוקא, וכיון שהגיע לכלי או אף לאויר הכלי – מיד נפסל, הלכך כשנשפך על הרצפה אין תקנה לאספו (וכן אי אפשר להחזירו לצואר העוף כדי להוות. תו"א).
הספק לא נפשט, לפיכך החטאת תישרף ולא תאכל, כדין חטאת העוף הבאה על הספק (רמב"ם פסוה"מ ב, כ. וע"ש באור שמח). ולא יזרוק הדם אלא יביא חטאת אחרת. ואם זרק – הבשר ישרף. ואם החטאת של מחוסר כפרה – יביא עתה חטאת הבאה על הספק (עפ"י זבח תודה).

ד. בהמת חטאת שהכניסוה לאחר שחיטה להיכל – אין דמה נפסל בכך (מדמה – ולא בשרה). ואולם בחטאת העוף נסתפק רבי אבין, שמא צוארה נידון ככלי שרת [שהרי אין העוף טעון כלי אחר לקבלת דמו, נמצא צוארו משמש ככלי לזריקה], ונפסל בכניסתו להיכל כאילו נכנס הדם בכלי.

דף צג

קנא. בגד שניתו עליו דם חטאת באופנים הבאים – האם טעון כיבוס?
א. כאשר הדם נפסל עם הגעתו לבגד.

- ב. ניתז עליו מצואר הבהמה או שנשפך הדם מן הצואר על הרצפה ואח"כ ניתז על הבגד.
- ג. קיבל הדם מן הצואר בשני כלים, בכל אחד פחות מכדי הזאה, ועירב הכל ואח"כ ניתז.
- ד. ניתז הדם מידו תוך כדי הזאתו למזבח.

א. נסתפק רמי בר חמא אודות דם חטאת שניתז על בגד טמא, האם טעון כיבוס; האם דינו כדם שנטמא ואחר כך ניתז שאינו טעון כיבוס [אעפ"י שהיתה לו שעת הכושר – וכרבי שמעון], או שמא כיון שבשעת הנפילה על הבגד עדיין היה הדם טהור, טעון כיבוס. ותלו שאלה זו במחלוקת חכמים ורבי אלעזר כפי שפרש אביי מחלוקתם, האם יש להשוות טומאה קדומה לטומאה שבאותה שעה (ר"א) אם לאו (רבנן).

מבואר בסוגיא שרבי פירש מחלוקתם בענין אחר ולדבריו לכו"ע אין דנים טומאה קדומה מטומאה שבאותה שעה, ולפי זה היה בדין שטעון כיבוס. ואולם הרמב"ם (מע"ק ח, ט) פסק שאינו טעון כיבוס. וכבר עמדו המפרשים על שיטתו. ויש שצדדו שטעות סופר נפלה בספרי הרמב"ם (ע' בכס"מ ובחזו"א).

לדברי רבי עקיבא בכל אופן טעון כיבוס, שהרי היתה לדם שעת הכושר.

- ב. ניתז מן הצואר על הבגד, או נשפך מן הצואר על הרצפה ואח"כ ניתז – אינו טעון כיבוס (אשר יזו – להוציא זה שאינו ראוי להזאה).

ג. קיבל הדם בשני כלים, בכל אחד פחות מכדי הזייה, גם אם יצרף עתה את הדם בכלי אחד, אינו ראוי לזריקה (וטבל בדם – משמע כמו שהוא מתחילתו). הלכך אם ניתז על הבגד אינו טעון כיבוס. יש מי שכתב בדעת הרמב"ם שכשחזר ועירב הכלים והושלם השיעור – ראוי להזאה (עפ"י קרן אורה).

ד. דם שביד המזה (בחטאות הפנימיות שמוזה באצבע) קודם שהתחיל להזות, אם ניתז על הבגד – טעון כיבוס. התחיל בהזאה – נעשה הדם שבידו 'שירים' ואינו ראוי להזאה, הלכך אם ניתז עתה – אינו טעון כיבוס. אפילו הדם שהיזה עדיין לא הגיע אל המזבח, נעשה הדם שבאצבעו 'שירים' מיד כשיצא הדם מאצבעו, ואם ניתז על הבגד – אינו טעון כיבוס (כ"כ באבי עזרי מע"ק ח, ח).

קנב. א. מי חטאת שנטמא, האם הם מטהרים את הטמא בהזאתם?

- ב. נדה שנטמאה במת, האם מזים עליה מי חטאת בטרם טבלה לנדתה?
- ג. מי חטאת שהעבירם אדם מעל גבי טומאה, או שבהזאתם עברו מע"ג טומאה – האם הם נטמאו?
- ד. קידש מי חטאת פחות מכדי הזיה בכלי אחד ופחות מכדי הזיה בכלי אחר – האם כשרים להזאה?
- ה. גמר מלהזות שבע הזאות הדם שבהר המשחה, מה יעשה בשאריות שעל ידו? והאם צריך לקנח בין כל הזאה והזאה?

ו. אלו הלכות דרשו מן הכתוב בחטאות הפנימיות: וטבל הכהן את אצבעו בדם... והזה מן הדם...?

א. מי חטאת שנטמא; רבי אלעזר אומר: מטהרים. ומבואר בגמרא שחכמים חולקים וסוברים אין מטהרים.

א. הלכה כחכמים (עתוס' פסחים סט ד"ה שמא).

ב. מבואר בתוס' שמחלוקתם אמורה רק לאחר קידוש המים, אבל קודם לכן, אם נטמא אינם מטהרים.

במקום אחר כתבו התוס' (חגיגה כג. ד"ה מת) שמודה רבי אלעזר שאם נטמאו המים במת – אינם מטהרים.

ובספר אור שמח (פרה י, ב) חידש שלא נחלקו אלא בטומאות מגע, אבל אם המים מונחים על דבר טמא – פסולים ואינם מטהרים מגזרת הכתוב.

ג. אפשר שאף לרבי אלעזר, האזוב וכן הכלי צריכים להיות טהורים (ע' חו"א פרה יד, י).

ב. נדה שנטמאה למת, אפשר להוות עליה ממני החטאת בטרם טובלת לנדתה. וטבילה אחת מטהרתה מטומאת נדה ומטומאת המת.

כן הדין בשאר טמאים (רמב"ם פרה יא, ג), מזים עליהם מי חטאת לטהרם מטומאת מת. ודרשו (בספרי זוטא במדבר יט) וזהו הטהר על הטמא – הזאה מועלת לו אעפ"י שהוא טמא.

ג. כלי עם מי חטאת שהעבירו אדם בידו מעל גבי טומאה, כגון תנור שנטמא ע"י שרץ שבתוכו, והעביר הלגין עם המים מעל התנור – רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים. הסיק אביי לפרש [והודה לו רבה רבו. רש"י] שרע"ק גזר שמה יניח את המים וייטמאו, וחכמים לא גזרו. ואולם בהזאה שעברה מעל טומאה, אין שייכת גזרה זו ואינם נטמאים אלא אם עברו מעל כזית מן המת או מעל אבן המנוגעת, אבל לא בשאר טומאות שאינן מטמאות בהאחלה.

אפשר שמדובר באבן המנוגעת תחת אוהל. או שמה אליבא דרבי שמעון הסובר אבן המנוגעת מטמאת מלמעלה ומלמטה (עפ"י חו"א נגעים י, יז; זבין ד, ח. ועע"ש).

ד. פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה – לא קידש (וטבל במים. ויש צד בגמרא שהלכה היא ולא מקרא).

ה. גמר מלהוות שבע הזאות, מקנה ידו בגופה של פרה.

לפני כל הזאה טובל הכהן אצבעו בדם, והשירים שבאצבעו – אמר רבי אלעזר: פסולים, הלכך צריך לקנחם בין הזאה להזאה בשפת המזרק.

ולא יקנח בפרה, שלא יתלכלך מן הנימין שעליה (רש"י ותוס'). והרמב"ם (פרה ג, ב) כתב שמקנה אצבעו בפרה [ולא אמרו בגמרא אלא לפי הצד שהיה שם מזרק לקבלת הדם, אבל לפי מסקנת ההלכה שמקבל ביד, לא היה שם מזרק כלל. עפ"י כס"מ].

ו. וטבל – ולא מספג (= מקנה בקרקעית הכלי או בדפנותיו).

וטבל בדם – בדם הראשון, משמע שצריך שיעור הזאה כבר בתחילת הקבלה. מן הדם – מאותו דם המדובר בענין, משמע שיטבול אצבעו על כל הזאה והזאה.

דף צד

קנג. א. ניתו מדם החטאת על העור ועל השק ועל שאר מינים – האם טעונים כיבוס?

ב. ניתו על דברים שכעת אינם מקבלים טומאה, אבל ראויים לקבלת טומאה על ידי מחשבה, מה דינם?

ג. האם הבגד כולו טעון כיבוס או רק מקום הדם?